

UCZEŃ Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W SZKOLE OGÓLNODOSTĘPNEJ INTEGRACYJNEJ I SPECJALNEJ

Danuta Momot – konsultant

do spraw kształcenia specjalnego i integracyjnego

Prezentację przygotowano na podstawie:

Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe
Zmian w Ustawie o systemie oświaty
Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia
14 lutego 2017 r.

- ▶ *w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego*
- ▶ *oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej,*
- ▶ *w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym,*
- ▶ *kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia,*
kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej
przysposabiającej do pracy
- ▶ *oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej*

Prezentację przygotowano na podstawie:

- ▶ Rozporządzenia MEN z dnia 16 marca 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie wysokości wskaźników zwiększających kwoty dotacji celowej na wyposażenie szkół w podręczniki i materiały ćwiczeniowe dla uczniów niepełnosprawnych
- ▶ Rozporządzenia MEN z dnia 28 marca 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół wchodzi - w życie z dniem 1 września 2017 r.
- ▶ Rozporządzenia MEN z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.
- ▶ Materiałów pokonferencyjnych Ministerstwa Edukacji Narodowej i Ośrodka Rozwoju Edukacji poświęconej wdrożeniu nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego specjalnego

Zmiana

- ▶ **Trzyletnia szkoła specjalna przysposabiająca do pracy od września 2017 r.**
- ▶ **Ośmioletnia szkoła podstawowa specjalna**

Gimnazja specjalne

- ▶ Dotychczasowe gimnazja specjalne, w uzasadnionych przypadkach mogą być przekształcone w ośmioletnie szkoły podstawowe specjalne, obejmujące strukturą organizacyjną część klas tej szkoły,
- ▶ Zastosowanie znajdują wówczas przepisy ustawy: Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe, dotyczące zmian organizacyjnych dotychczasowych gimnazjów.

Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy

- ▶ Z dniem 1 września 2017 r. tworzy się szkołę specjalną przysposabiającą do pracy;
- ▶ Z dniem 1 września 2017 r. dotychczasowa szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi staje się szkołą specjalną przysposabiającą do pracy;
- ▶ Organ prowadzący dotychczasową szkołę specjalną przysposabiającą do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi w terminie do 30 listopada 2017 r. w drodze uchwały stwierdza jej przekształcenie w szkołę specjalną przysposabiającą do pracy;
- ▶ Uchwałą stanowi akt założycielski szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy.

Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy

- ▶ Z dniem 1 września 2017 r. nauczyciele oraz pracownicy niebędący nauczycielami zatrudnieni w dotychczasowej szkole specjalnej przysposabiającej do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi stają się nauczycielami oraz pracownikami niebędącymi nauczycielami trzyletniej szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy;
- ▶ Dyrektor o powyższym fakcie informuje na piśmie nauczycieli oraz pracowników nie będących nauczycielami szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego

- ▶ Nową podstawę programową kształcenia ogólnego stosuje się od roku szkolnego 2017/18 w:
 - ▶ Branżowej szkole I stopnia
 - ▶ Szkole specjalnej przysposabiającej do pracy
 - ▶ Semestrach I szkoły policealnej
- ▶ W klasach dotychczasowej zasadniczej szkoły zawodowej prowadzonych w branżowej szkole I stopnia, do czasu zakończenia kształcenia, stosuje się dotychczasową podstawę programową kształcenia ogólnego dla zasadniczej szkoły zawodowej.

Ramowe plany nauczania

- ▶ Nowe ramowe plany nauczania stosuje się począwszy od 2017/18 roku w:
 - ▶ W klasie I, IV, VII szkoły podstawowej
 - ▶ W klasie I szkoły branżowej,
 - ▶ W klasie I szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy,
 - ▶ W klasie I szkoły podstawowej specjalnej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym
 - ▶ W semestrze I szkoły policealnej
- ▶ Nowe ramowe plany nauczania określają tygodniową liczbę godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą w poszczególnych klasach danego typu szkół.
- ▶ Do tak podanego ramowego planu dyrektor opracowuje tygodniowy (semestralny) rozkład zajęć.
- ▶ Obowiązujący we wszystkich szkołach ramowy plan powoduje, że przy zmianie szkoły uczniowie nie muszą uzupełniać godzin w nowej szkole.

Ramowe plany nauczania dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym

- ▶ Obecnie nadal trwają prace legislacyjne związane z umożliwieniem stosowania od 1 września 2017 r. we wszystkich klasach szkoły podstawowej specjalnej ramowych planów nauczania uwzględniających nową podstawę programową kształcenia ogólnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym dla szkoły podstawowej.
- ▶ W ramowym planie nauczania został określony minimalny wymiar godzin zajęć z zakresu doradztwa zawodowego – w szkole podstawowej minimum 20 godzin w dwuletnim okresie nauczania.

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka

- ▶ Do postępowań dotyczących wydawania opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, wszczętych i niezakończonych przed dniem 1 lutego 2017 r. stosuje przepisy dotychczasowe.
- ▶ Od dnia 1 lutego 2017 r. opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, mogą wydawać wyłącznie zespoły opiniujące działające w publicznych poradniach psychologiczno – pedagogicznych, w tym w poradniach specjalistycznych.
- ▶ Dotychczasowe opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka zachowują ważność.

Uczniowie z orzeczeniami

- ▶ Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego,
- ▶ orzeczenia o potrzebie indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego,
- ▶ orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania
- ▶ orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno – wychowawczych,
- ▶ wydane przed dniem 1 września 2017 r., zachowują ważność na okres, na jaki zostały wydane,
- ▶ Obecnie takie orzeczenia wydają zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno - pedagogicznych i specjalistycznych

Kształcenie specjalne

- ▶ Uczniowi objętemu kształceniem specjalnym dostosowuje się odpowiednio program wychowania przedszkolnego i program nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych;
- ▶ Dostosowanie następuje na podstawie opracowanego dla ucznia indywidualnego programu edukacyjno – terapeutycznego uwzględniającego zalecenia zawarte w orzeczeniu;
- ▶ Dla uczniów mających orzeczenia w zależności od rodzaju i stopnia niepełnosprawności organizuje się kształcenie i wychowanie stosownie do ich potrzeb w dostępnym dla nich zakresie, usprawnianie zaburzonych funkcji, rewalidację lub resocjalizację oraz zapewnia specjalną pomoc i opiekę.

Uczniowie z orzeczeniami

- ▶ Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydane na okres I etapu edukacyjnego przed dniem 1 września 2017 r. zachowują ważność do zakończenia kształcenia w klasie IV szkoły podstawowej.
- ▶ Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydane na okres II etapu edukacyjnego przed dniem 1 września 2017 r. zachowują ważność do kształcenia w szkole podstawowej.

Uczniowie z orzeczeniami o potrzebie indywidualnego nauczania

- ▶ Orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania wydane przed dniem 1 września 2017 r. na okres:
 - ▶ I etapu edukacyjnego – zachowują ważność do czasu zakończenia kształcenia w klasie III szkoły podstawowej;
 - ▶ II etapu edukacyjnego – zachowują ważność do czasu zakończenia kształcenia w klasie VI szkoły podstawowej;
- ▶ kształcenia w szkole podstawowej – zachowują ważność do czasu zakończenia kształcenia w klasie VI szkoły podstawowej.

Indywidualne programy edukacyjno – terapeutyczne

- ▶ Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka - w celu wspierania jego rozwoju psychoruchowego i społecznego - organizuje się od wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole.
- ▶ Indywidualne programy edukacyjno – terapeutyczne opracowane przed dniem 1 września 2017 r. zachowują ważność do dnia 1 października 2017 r.
- ▶ Opinie w sprawie dostosowania wymagań edukacyjnych dla uczniów, u których stwierdzono specyficzne trudności w sprostitaniu wymaganiom w uczeniu się mogą być wydawane również przez niepubliczne poradnie psychologiczno – pedagogiczne i specjalistyczne.

Statuty szkół

- ▶ Dotychczasowe statuty przedszkoli, szkół podstawowych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy i szkół policealnych zachowują moc do dnia wejścia w życie statutów wydanych na podstawie ustawy - Prawo oświatowe, nie dłużej jednak niż do dnia 30 listopada 2017 r.

Reforma edukacji 2017

Realizacja podstawy programowej kształcenia ogólnego uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Umiejętność udzielania mądrego, wzajemnego, i skutecznego wsparcia, potrzebnego w zmaganiu się z przeciwnościami losu i dążeniu do osiągnięcia pełni człowieczeństwa, jest zarazem drogą i celem wychowania do życia we wspólnocie ludzi solidarnych i wzajemnie za siebie odpowiedzialnych.

prof. dr hab. Kazimiera Krakowiak

Przepisy ogólne ustawy prawo świątowe

- ▶ ...Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności;
- ▶ Dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwość korzystania z pomocy psychologiczno – pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej;

Przepisy ogólne ustawy prawo świątowe

- ▶ Możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną, niedostosowaną społecznie i zagrożoną niedostosowaniem, zgodne z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami;
- ▶ Opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi przez umożliwienie realizowania zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania oraz zajęć rewalidacyjnych;

Uczniowie w szkołach ogólnodostępnych

- ▶ Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi ucząc się w szkołach i placówkach ogólnodostępnych, integracyjnych lub specjalnych realizują podstawę programową kształcenia ogólnego, której treści powinny być dostosowane do ich stanu zdrowia, możliwości psychofizycznych i potencjału rozwojowego.
- ▶ Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mają pełne prawo do nauki i powinni mieć zagwarantowane optymalne warunki realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego.
- ▶ Szkoła ma obowiązek zapewnić im wsparcie dostosowane do indywidualnych i specjalnych potrzeb edukacyjnych.
- ▶ Brak orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego nie może oznaczać braku wsparcia dla uczniów, którzy wsparcia potrzebują.

Realizacja podstawy programowej kształcenia ogólnego

Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:

- niesłyszący, słabosłyszący,
- niewidomi, słabowidzący,
- z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim,
- z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi, oraz niedostosowani społecznie i zagrożeni niedostosowaniem społecznym
- wymagający stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, realizują podstawę programową kształcenia ogólnego.

Organizacja kształcenia specjalnego

W zależności od rodzaju niepełnosprawności, w tym stopnia niepełnosprawności intelektualnej, dzieciom i młodzieży organizuje się kształcenie i wychowanie, które stosownie do potrzeb umożliwia naukę w dostępnym dla nich zakresie, usprawnianie zaburzonych funkcji, rewalidację i resocjalizację oraz zapewnia specjalistyczną pomoc i opiekę.

Uczniowie z niepełnosprawnościami

- ▶ Uczniom z niepełnosprawnościami w tym z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, nauczanie dostosowuje się do ich możliwości psychofizycznych oraz tempa uczenia się.
- ▶ Wybór form indywidualizacji nauczania powinien wynikać z rozpoznania potencjału każdego ucznia.
- ▶ Jeśli nauczyciel pozwoli uczniowi na osiągnięcie sukcesu na miarę jego możliwości, wówczas ma on szansę na rozwój ogólny i edukacyjny.
- ▶ Zatem nauczyciel powinien tak dobierać zadania, aby z jednej strony nie przerastały one możliwości ucznia, a z drugiej nie powodowały obniżenia motywacji do radzenia sobie z wyzwaniami.

Bariery w dostępie do treści nauczania

Główną barierą dostępu do treści nauczania wyznaczonych przez podstawę programową jest brak kompetencji językowych odpowiadających wiekowi ucznia.

Deficyty w rozwoju językowym ściśle wiążą się z deficytami w rozwoju poznawczym, mają charakter wieloraki i złożony, uwarunkowany czynnikami biologicznymi, psychologicznymi i społecznymi.

Bariera ta powoduje także trudności w nawiązywaniu i podtrzymywaniu relacji społecznych.

Wychowanie językowe

Usunięcie lub zmniejszenie istniejących deficytów językowych (wychowanie językowe) powinno zaczynać się jak najwcześniej i trwać do czasu usunięcia deficytu.

W niektórych przypadkach konieczne jest prowadzenie wychowania językowego na wszystkich etapach edukacyjnych.

Istotne jest wsparcie logopedyczne i pedagogiczne, oparte na wynikach pogłębionej diagnozy funkcjonalnej indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, z uwzględnieniem wiedzy o przebiegu rozwoju językowego i poznawczego.

Zasadnicze zmiany

Aspekty działania edukacyjno-terapeutycznego:

1. Pogłębienie treści personalistycznego założenia celów edukacji i położenie silniejszego akcentu na godność i autonomię osoby z niepełnosprawnością oraz jej prawo do swoistości funkcjonowania;
2. Wzmocnienie troski o komunikowanie się nauczycieli i specjalistów z uczniami oraz o rozwój sprawności komunikowania się uczniów w mowie i / lub z zastosowaniem metod wspomagających i alternatywnych (AAC);
3. Wzmocnienie troski o rozwój aktywności i kreatywności uczniów oraz ich zdolności twórczych i uzdolnień w zakresie różnych czynności (w tym artystycznych, technicznych i wytwórczych);
4. Położenie nacisku na dalekosiężne cele edukacji i przygotowywanie się uczniów do życia z niepełnosprawnością w okresie dorosłości.

Postępowanie diagnostyczne i edukacyjne - obszary działania

- wczesne wykrywanie opóźnień i zaburzeń rozwoju oraz pogłębiona diagnoza funkcjonalna potrzeb rozwojowych, a następnie specjalnych potrzeb edukacyjnych;
- wczesne wspomaganie rozwoju dziecka (kompleksowe, wielospecjalistyczne, zgodne z potrzebami rozwojowymi);
- wychowanie językowe w okresie przedszkolnym i wczesnoszkolnym z zastosowaniem indywidualnie dobranych metod;
- terapia logopedyczna zintegrowana z edukacją przedszkolną i wczesnoszkolną.

Obszary działania

- rozwijanie umiejętności kompensujących deficyty oraz umiejętności radzenia sobie w środowisku społecznym;
- organizacja przyjaznego i wspomagającego środowiska wychowawczego komunikującego się z uczniem w sposób dostosowany do jego możliwości (w domu, przedszkolu, szkole, placówce);
- indywidualizowanie procesu edukacyjnego i stosowanie adekwatnych metod i form nauczania;
- zapewnienie specjalistycznej pomocy i opieki.

Działania wspierające

Zespół nauczycieli i specjalistów pracujących w szkole /placówce planuje działania wspierające poprzez:

- opisanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia (w IPET) na podstawie wyników wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania,
- dokonanie analizy podstawy programowej,
- wskazanie treści wymagających dostosowania form i metody pracy, z uwzględnieniem zasobów i deficytów ucznia.

Treści podstawy programowej - Zespół wskazuje:

- treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, których uczeń może nie zrealizować z powodu deficytów, nieodwracalnych uszkodzeń organizmu i/lub trwałego zaburzenia funkcjonowania - brak osiągnięć w tym zakresie nie będzie podlegał ocenie;
- treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, które uczeń dzięki dostosowaniu form i metod pracy może zrealizować, we własnym tempie lub w pewnym zakresie – czynione przez niego postępy będą oceniane w sposób opisowy i motywujący do uczenia się, zgodnie z kryteriami obowiązującymi dla osób z obniżonym progiem wymagań edukacyjnych;
- treści podstawy programowej kształcenia ogólnego, które uczeń może realizować bez ograniczeń – jego postępy w tym zakresie będą oceniane w taki sam sposób, jak postępy innych uczniów.

Wskazówki do IPET

Wskazówki do tworzenia indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego (IPET)

- Precyzyjne i realne formułowanie celów długo i krótko terminowych. Każdemu celowi przypisane działania, sposób i termin ich realizacji oraz osoby odpowiedzialne.
- Planowanie osiągnięć ucznia adekwatnych do jego możliwości psychofizycznych.
- Wyrównywanie szans edukacyjnych ucznia na miarę jego możliwości.
- Dbanie o kompletność i koherencję działań podejmowanych przez nauczycieli, specjalistów i rodziców.
- Odpowiedni dobór zajęć dla ucznia (rewalidacyjnych, specjalistycznych i innych pozalekcyjnych) – na podstawie orzeczenia i bieżącej obserwacji ucznia.
- Unikanie przeciążenia ucznia – dostosowana ilość i forma organizacji zajęć.
- IPET podlega monitorowaniu, ewaluacji i modyfikowaniu.

Zasady realizacji podstawy programowej

Zasady realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

- Zapewnienie warunków indywidualnego rozwoju każdego dziecka;
- Odroczenie uczniowi obowiązku szkolnego; i / lub wydłużenie etapu edukacyjnego ;
- Zapewnienie warunków rozwijania prawidłowej komunikacji i relacji społecznych w grupach rówieśniczych;
- Zastosowanie wspomagających lub alternatywnych sposobów komunikowania się z uczniami;
- Analiza celów i treści podstawy programowej pod kątem ich hierarchiczności i kolejności adekwatnie do możliwości poznawczych ucznia.
- Rozszerzenie planowanych oddziaływań o dostępne i wskazane formy terapii i rehabilitacji.

Warunki realizacji podstawy programowej

Warunki realizacji podstawy programowej kształcenia ogólnego przez uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Szkoły i placówki zapewniają wszystkim uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami, następujące formy wsparcia:

- terapię logopedyczną i pedagogiczną;
- pomoc psychologiczną;
- ustawiczne wsparcie w komunikowaniu się interpersonalnym,
- wydłużenie czasu edukacji;
- rewalidację indywidualną;
- treningi umiejętności społecznych;
- specjalistyczne dodatkowe nauczanie języka polskiego

Formy wsparcia uczniów

Formy wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:

- zapewnienie zaadaptowanej wersji podręczników i pomocy dydaktycznych;
- zastosowanie zindywidualizowanych metod nauczania;
- wsparcie nauczyciela wspomagającego;
- zastosowanie metod wspomagających komunikowanie się w języku polskim (np. metoda fonogestów, metoda symultanicznego pisania tekstów wypowiedzi ustnych – speech to text i inne);
- zastosowanie alternatywnych metod komunikowania się językowego (np. polski język migowy, system językowo-migowy, AAC i inne).

Realizacja podstawy programowej

Realizacja podstawy programowej
kształcenia ogólnego dla uczniów
z niepełnosprawnością intelektualną
w stopniu umiarkowanym lub znacznym
w szkołach podstawowych

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym w szkołach podstawowych oparta jest na trzech filarach:

- ▶ tradycji i dorobku naukowym polskiej pedagogiki specjalnej,
- ▶ współczesnej wiedzy o przyczynach i objawach zaburzeń funkcjonowania dziecka oraz uwarunkowaniach i skuteczności kompleksowego wspierania jego rozwoju,
- ▶ praktycznym doświadczeniu nauczycieli i szkół

Zasadnicze zmiany

Aspekty działania edukacyjno – terapeutycznego

- ▶ pogłębienie treści personalistycznego założenia celów edukacji i położenie silnego akcentu na godność i autonomię osób z niepełnosprawnością, oraz jej prawo do swoistości funkcjonowania;
- ▶ wzmocnienie troski o komunikowanie się nauczycieli i specjalistów z uczniami oraz sprawności komunikowania się uczniów w mowie i/lub z zastosowaniem metod wspomagających i alternatywnych AAC;
- ▶ wzmocnienie troski o rozwój aktywności i kreatywności uczniów oraz ich zdolności twórczych i uzdolnień w zakresie różnych czynności w tym (artystycznych, technicznych i wytwórczych);
- ▶ położenie nacisku na dalekosiężne cele edukacji i przygotowanie się uczniów do życia z niepełnosprawnością w okresie dorosłości.

Nowe

Wprowadzenie zajęć rozwijających komunikowanie się, którego celem jest wspieranie rozwoju językowego oraz rozwijanie sprawności porozumiewania się i wypracowanie dla każdego ucznia zestawu pomocy do komunikowania się, użytecznych we wszystkich sytuacjach szkolnych i poza szkolnych oraz w dalszym życiu.

Podstawa programowa kształcenie specjalne

Obowiązujące od 1 września 2017 roku zapisy w podstawie programowej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym w szkole podstawowej.

Tytuł podstawy programowej – podstawa programowa kształcenia ogólnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym w szkołach podstawowych.

Uczniowie z niepełnosprawnością umiarkowaną lub znaczną

- ▶ Kształcenie w szkole podstawowej trwa 8 lat i jest podzielone na dwa etapy edukacyjne:
 - ▶ I etap – klasy I – III
 - ▶ II etap – klasy IV - VIII

Konstrukcja podstawy

Cele kształcenia – wymagania ogólne

Zadania szkoły;

Formy zajęć;

Treści nauczania – wymagania szczegółowe;

Warunki i sposób realizacji.

Nie wyodrębniono w niej edukacji wczesnoszkolnej, przedmioty nauczania wprowadza się od klasy pierwszej z zachowaniem nazewnictwa spójnego z nazewnictwem przedmiotów na wyższym etapie edukacyjnym.

Warunki i sposób realizacji

- ▶ Szkoła ma obowiązek stosowania w edukacji uczniów racjonalnych dostosowań w 24 art. *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych* sporządzonej w Nowym Jorku 13.12.2006 r.
- ▶ Priorytetem w edukacji tej grupy uczniów jest rozwijanie kompetencji osobistych, komunikacyjnych i społecznych, które pozwolą na przyszłe w miarę samodzielne godne i wartościowe życie w dorosłości w środowisku społecznym.
- ▶ Przy ustalaniu kierunków pracy należy uwzględnić indywidualne tempo rozwoju, kompetencje komunikacyjne, zainteresowania, uzdolnienia i mocne strony ucznia.

Cele edukacji/cele kształcenia

Wyodrębniono istotne cele edukacji

Celem edukacji uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym jest:

- ▶ budowanie własnej tożsamości,
- ▶ rozwijanie autonomii i poczucia godności,
- ▶ wdrażanie go do funkcjonowania społecznego oraz do rozumienia i przestrzegania norm społecznych,
- ▶ wyposażenie dzieci w takie umiejętności i wiadomości, które pozwolą na korzystanie na miarę ich możliwości intelektualnych z wolności i praw człowieka, oraz postrzeganie siebie jako niezależnej osoby.

Indywidualny Program Edukacyjno – Terapeutyczny

- ▶ Indywidualny Program Edukacyjno – Terapeutyczny (IPET) określa zoperacjonalizowane cele krótko i długofalowe, uwzględniające potrzeby ucznia.
- ▶ W procesie oceny i planowaniu działań, powinno uwzględniać się głos ucznia, adekwatnie do jego możliwości.
- ▶ W doborze zespołów edukacyjno – terapeutycznych należy brać pod uwagę potrzeby i możliwości psychofizyczne uczniów. Najważniejszym kryterium powinno być dobro ucznia i najkorzystniejsze warunki wspierania rozwoju.
- ▶ Wskazane jest elastyczne planowanie zajęć dostosowanych do aktualnego stanu emocjonalnego i zainteresowań ucznia.
- ▶ Możliwe jest czasowe uczestniczenie ucznia w zajęciach innego zespołu lub w zajęciach rewalidacyjnych.

Ocenianie

- ▶ Ocenianie bieżące funkcjonowania ucznia prowadzone jest podczas spotkań zespołu nauczycieli i specjalistów.
- ▶ Konieczne jest nawiązanie współpracy z rodziną ucznia włączenie jej w działalność prowadzoną na terenie szkoły i kontynuację niektórych elementów w domu.
- ▶ Organizacja działalności szkoły powinna wspierać aktywność ucznia, likwidować bariery utrudniające jego funkcjonowanie i przygotować środowisko do zaakceptowania ucznia i udzielania mu wsparcia.
- ▶ Konieczne jest zapewnienie uczniom możliwości włączenia się w życie społeczności lokalnej oraz integracji społecznej z rówieśnikami.

W szkole podstawowej wyodrębnia się już od I klasy:

Zajęcia edukacyjne:

- a. Funkcjonowanie osobiste i społeczne
- b. Zajęcia rozwijające komunikowanie się
- c. Zajęcia rozwijające kreatywność
- d. Wychowanie fizyczne
- e. Etyka
- ▶ Zajęcia rewalidacyjne

Wszystkie przedmioty nauczania, łącznie z etyką, zostały opisane w podstawie programowej.

Nowość

Wprowadza się zajęcia rozwijające komunikowanie.

- ▶ Przy opisie tych zajęć zawarta została ważna uwaga metodyczna. Dla każdego ucznia komunikującego się werbalnie, ale niezrozumiałego poza kontekstem oraz dla każdego ucznia niekomunikującego się werbalnie, zespół winien opracować indywidualny system komunikacji, w tym zestaw pomocy do komunikowania.

Zestaw pomocy do komunikowania

- ▶ Zestaw pomocy do komunikowania powinien być dostępny na wszystkich zajęciach w szkole, w domu i w środowisku otwartym.
- ▶ Nauczyciele tworzą indywidualne pomoce z udziałem ucznia, pamiętając przy tym, że komunikacja jest procesem otwartym i baza pojęciowa ucznia rozwija się wraz z wiekiem i czasem nauki.
- ▶ Zestaw pomocy do komunikowania się powinien być zatem rozwojowy i odpowiadać indywidualnym potrzebom i możliwościom ucznia.

Zajęcia rozwijające kreatywność

Wprowadza się też katalog zajęć do wyboru zgodnie z zainteresowaniami, mocnymi stronami ucznia i możliwościami szkoły.

W ramach przedmiotu mogą być realizowane zajęcia: malarskie, rysunku, modelarstwa, z elementami rzeźby, kolażu, batik, decoupage, technologii informacyjno – komunikacyjnej, rytmiczne, muzyczne, muzyczno – rytmiczne, taneczne, teatralne, pantomimy, florystyki, ruchowe, sportowe, praktyczno-techniczne, kulinarne, obróbki drewna, metalu, tkactwa, dziewiarstwa, hodowli, upraw itp...

Funkcjonowanie osobiste i społeczne

- ▶ Ujednolicono nazwę przedmiotu funkcjonowanie osobiste i społeczne w szkole podstawowej specjalnej z nazwą przedmiotu realizowanego w szkole specjalnej przysposabiającej do pracy.

Zadania szkoły

- ▶ Uszczegółowiono wiele zadań, dodano nowe. Obecnie zapisano 27 najważniejszych zadań szkoły, w dużej mierze skoncentrowanych na tworzeniu warunków do rozwoju kompetencji społecznych uczniów.

Treści nauczania - cele szczegółowe

- ▶ Treści nauczania ujęto w trzy obszary, eksponując różnorodne role społeczne i sytuacje, w których powinien funkcjonować uczeń z niepełnosprawnością intelektualną. Każda rola i sytuacja, w której może się znaleźć osoba z niepełnosprawnością intelektualną została w podstawie szerzej opisana.

I. Ja ...

1. Budowanie własnej tożsamości;
2. Jedzenie;
3. Ubieranie się;
4. Higiena osobista;
5. Potrzeby fizjologiczne;
6. Sygnalizowanie samopoczucia.

II. Ja i otoczenie ...

1. Ja – członek rodziny.
 - a) Moja rodzina,
 - b) Moje miejsce zamieszkania,
2. Ja uczeń.
 - a) Moja klasa,
 - b) Moja szkoła,
3. Ja w rozmowie.
4. Ja członek społeczności lokalnej.
5. Ja członek społeczeństwa.
6. Ja i przyroda.
7. Moje zdrowie.
8. Ja w chorobie.
9. Ja jako konsument.
10. Ja w świecie techniki.
11. Ja w świecie technologii informacyjnej.
12. Ja w bezpiecznym świecie.
13. Ja w świecie kultury i rozrywki.
14. Mój czas wolny.
15. Będę dorosły.

III. To co mi pomaga...

1. Czynniki środowiskowe.
2. Działania nauczycieli i specjalistów wspierające ucznia.